

Het Hooglied

Staan deze erotische liefdesgedichten in de Bijbel ?

"Het Lied der Liederen', 'Het Mooiste Lied' heeft de naam 'Het Hooglied' gekregen door de bijbel vertaling van Maarten Luther: Das Hohelied.

Het Hooglied is een verzameling van liefdes- en bruiloftsliederen uit verschillende perioden in de Oudheid. Het vertelt geen doorlopend verhaal en de in de vertaling toegevoegde 'hij' en 'zij' zijn niet altijd dezelfde mannelijke of vrouwelijke persoon. De verschillende interpretaties van de liederen en de daaraan gekoppelde vertalingen lopen op sommige punten fors uiteen. We moeten daarbij wel bedenken, dat deze liefdesgedichten in de oud oosterse poëzie passen, zoals deze is overgeleverd in gedichten uit het oude Egypte en de Grieks Hellenistische wereld en dat deze poëzie zeer 'lichamelijk' was.

Het Hooglied is een bundel liefdespoëzie van mogelijk 10 tot 40 liederen. Toch geven nogal wat herhalingen de indruk, dat er een structuur aanwezig is. De oproep: "Ik bezweer jullie, meisjes van Jeruzalem, maak de liefde niet wakker, wek de liefde niet voor zij wil." komt bijvoorbeeld vier keer voor. En ook al bestaat Het Hooglied uiteindelijk uit 'een niet systematisch geheel van al dan niet volledige verlangens liederen, droomvertellingen, lichaamsbeschrijvingen, dialogen en liefdesliedjes', het geheel maakt een diepe, mogelijk zelfs een verpletterende indruk. Daarom hebben we naast de vertalingen van de gezongen teksten ook de gehele tekst opgenomen.

De hier gebruikte vertaling uit de Hebreeuwse grondtekst is van Pius Drijvers en Jan Renkema (Baarn/Leuven 2002) en hanteert een taal die ook door niet kerkelijke en jongere lezers begrepen wordt . De door de Schola gezongen Latijnse Vulgaat vertaling (391 - 405 door Hiëronymus en sinds 1546 door Rome als enige te gebruiken tekst aangemerkt) valt daarom niet één op één samen met de Nederlandse vertaling in dit tekstboekje.

De interpretaties van Het Hooglied zijn in de loop van de eeuwen zeer divers geweest. In joodse lezing is Jahwe de hij/de bruidegom en het volk Israël de zij/de bruid, de christenen zette deze lezing voort en Christus is dan de bruidegom en de kerk de bruid. In de latere Middeleeuwen wordt de persoonlijke relatie van de gelovige met God meer benadrukt en wordt de lichamelijke liefde als ketters verworpen. Bruidegom en bruid werden op den duur ook vereenzelvigd met Christus en Maria. In de 20e eeuw zien we een combinatie van de lichamelijke liefde tussen man en vrouw en die van Christus en zijn kerk.

Op dit concert volgt de Schola Cantorum Kennemerland de eerste vier 'hoofdstukken' bijna vers voor vers in de opeenvolgende te zingen responsoria, antifonen, lezingen, cantica etc.. De hoofdstukken vijf tot en met acht zullen tijdens een volgend concert worden uitgevoerd. Met een scherpe selectie zou het gehele Hooglied wel gezongen kunnen worden, maar dat zou ten koste gaan van de muzikale rijkdom en ontwikkeling van het Gregoriaans getoonzet op dezelfde verzen. De gezangen zijn afkomstig uit de periode van de tiende (met de eerste manuscripten met neumen/muziektekens) tot en met de vijftiende eeuw. De ontwikkeling van het Gregoriaans is soms bijna op de voet te volgen. Een eenvoudig voorbeeld is de verhoging van de mi naar de fa en die van de si naar de do. Als hulpmiddel staat boven elk stuk uit welke eeuw het gebruikte handschrift afkomstig is, voor zover dat ons bekend is.